

छत्तीसगढ़ माध्यमिक शिक्षा मण्डल

कक्षा 7 समाधान

CGBSE Book Solutions
(Hindi Medium)

aglasem.com

CG Board Class 7th Sanskrit Solutions

Chapter : 16

Chapter Name: (नीतिनवनीतानि)

Page No.- 34, Chapter- 16, Chapter Name- (नीतिनवनीतानि)

प्रश्न 1 - निम्न प्रश्नों का उत्तर कीजिए -

(क) विद्या किं ददाति ?

उत्तर:- विद्या विनयं ददाति।

(ख) किं समं सुखं नास्ति?

उत्तर:- त्याग समं सुखं नास्ति।

(ग) कुत्र धनं धर्मः ?

उत्तर:- परलोके धनं धर्मः।

(घ) कः गुणी पुत्रो अस्ति?

उत्तर:- यो कुटुम्बस्य कीर्तिम् धवलं करोति सः गुणी पुत्रो अस्ति।

(ङ) कथं ब्रूयात ?

उत्तर:- सत्यं वा प्रियम् ब्रूयात।

(च) कस्मै वृक्षाः फलन्ति?

उत्तर:- परोपकाराय वृक्षाः फलन्ति।

(छ) केषां तु वसुधैव कुटुम्बकं भवति?

उत्तर:- उदार चरितानां तु वसुधैव कुटुंबकम् भवति।

Page No.- 34, Chapter- 16, Chapter Name- (नीतिनवनीतानि)

प्रश्न 2 - निम्न रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए -

(क) नास्ति सत्यं -----तपः।

उत्तर:- समं

(ख) -----धनं विद्या।

उत्तर:- विदेशेषु

(ग) न च ----- शतान्यपि।

उत्तर:- मूर्खः

(घ) ----- ब्रूयात् ----- ब्रूयात् ।

उत्तर:- सत्यं, प्रियं

(ङ) उदारचरितानां तु ----।

उत्तर :- तु वसुधैव कुटुंबकम्

Page No.- 34, Chapter- 16, Chapter Name- (नीतिनवनीतानि)

प्रश्न 3 -उचित संबंध जोड़ो-

(क) वसुधैव कुटुंबकम्	तपः
(ख) दुहन्ति	विनयम्
(ग) गुणीपुत्रो	गावः
(घ) विद्या	वरम्

(ड) सत्यं	उदारचरितानाम्
-----------	---------------

उत्तर :-

(क) वसुधैव कुटुंबकम्	उदारचरितानाम्
(ख) दुहन्ति	गावः
(ग) गुणीपुत्रो	वरम्
(घ) विद्या	विनयम्
(ड) सत्यं	तपः

Page No.- 34, Chapter- 16, Chapter Name- (नीतिनवनीतानि)

प्रश्न 4 - “विद्या” आकारांत शब्द स्त्रीलिंग की कारक रचना लिखिए।

उत्तर:-

विभक्ति	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
प्रथमा	विद्या	विद्ये	विद्याः
द्वितीय	विद्याम्	विद्ये	विद्याः
तृतीया	विद्याया	विद्याभ्यां	विद्याभिः
चतुर्थी	विद्यायै	विद्याभ्यां	विद्याभ्यः
पंचमी	विद्यायाः	विद्याभ्यां	विद्याभ्यः
षष्ठी	विद्यायाः	विद्यायोः	विद्यानाम्
सप्तमी	विद्यायाम्	विद्यायोः	विद्यासु
सम्बोधन	हे विद्या !	हे विद्ये !	हे विद्याः !

प्रश्न 5 - 'पाप्' शब्द का लट् एवं लृट् लकार परस्मैपद में रूप चलाइए।

उत्तर:- 'पाप्' लट् लकार

	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
प्रथमपुरुष	प्राप्यति	प्राप्यतः	प्राप्यन्ति
मध्यम पुरुष	प्राप्यसि	प्राप्यथः	प्राप्यथ
उत्तमपुरुष	प्राप्यामि	प्राप्यावः	प्राप्यामः

'पाप्' लृट् लकार

	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
प्रथमपुरुष	प्राप्यति	प्राप्यतः	प्राप्यन्ति
मध्यम पुरुष	प्राप्यसि	प्राप्यथः	प्राप्यथ
उत्तमपुरुष	प्राप्यामि	प्राप्यावः	प्राप्यामः